

Zpráva o 31. mezinárodním psychologickém kongresu v Jokohamě

Daniel Heller

Ve dnech 24. – 29. 7. 2016 se v Jokohamě v Japonsku konal pod heslem „Diversity in Harmony: Insights from Psychology“ (Rozdílnost v souladu: psychologické vhledy) již 31. mezinárodní psychologický kongres pořádaný IUPsyS (International Union of Psychological Science), sdružující v současné době 86 psychologických společností či asociací ze všech kontinentů. Na kongresu k nim přibýly další země, např. Tchaj-wan. Podrobné informace o historii IUPsyS i o současných a budoucích aktivitách IUPsyS jsou dostupné na adrese: <http://www.iupsys.net/home/index.html>.

Prezidentem IUPsyS, kterým byl do kongresu Saths Cooper z Jihoafrické republiky, členy výkonného výboru IUPsyS i dalšími řečníky bylo jak na začátku, tak během kongresu opakovaně připomenuto, že první mezinárodní psychologický kongres se konal v roce 1889 v Paříži při příležitosti stého výročí francouzské revoluce. Jeho prezidentem byl Théodule Ribot (1839-1916), zakladatel francouzské psychologie. Prezidentkou IUPsyS byla v Jokohamě na další volební období zvolena první žena v této funkci, profesorka Pam Maras z univerzity v Greenwichi, která byla v letech 2007 až 2008 prezidentkou Britské psychologické společnosti a je profesorkou sociální a pedagogické psychologie na univerzitě v Greenwichi, jejíž část budov leží téměř symbolicky na západní a část na východní polokouli.

Za Českou republiku je členem IUPsyS Českomoravská psychologická společnost a vzhledem k počtu členů tohoto největšího sdružení psychologů u nás ji zastupují dva delegáti: Martina Klicperová-Baker a Daniel Heller. Během kongresu se již tradičně konala dvě odpolední jednání zástupců jednotlivých členských zemí IUPsyS, nazývaná valné shromáždění (General Assembly). Při druhém jednání byla do výkonného výboru IUPsyS (Executive Committee) zvolena i Martina Klicperová-Baker. V tajném hlasování bylo také rozhodnuto, že 33. mezinárodní psychologický kongres se bude konat v roce 2024 v Rio de Janeiro v Brazílii. Z původních šesti uchazečů o uspořádání kongresu zůstali tři vážní zájemci (uvádím je v abecedním pořadí): Austrálie nabídla finančně nejlepší nabídku s velkorysou vládní podporou (kongres chtěli uspořádat v Brisbane), Brazílie (kongres v Rio de Janeiro), která měla mezi delegáty valného shromáždění největší podporu i proto, že v Jižní Americe se dosud žádný mezinárodní psychologický kongres nekonal, a jižní Korea (kongres v Soulu), která navzdory tomu, že letošní kongres se konal v relativně blízkém Japonsku, argumentovala obrovským rozvojem psychologie jako oboru v posledních letech v Asii. A potřebou tento rozvoj v nejlidnatějším a všestranně nejrychleji rostoucím regionu světa výrazně podpořit. Vítězným Brazílcům jistě všichni přejí, aby se jim během příštích osmi let podařilo alespoň částečně vyřešit společenské problémy, se kterými se Brazílie potýká, od péče o zdraví obyvatel po vysokou kriminalitu.

Nejenom jižní Korea (s více než 50 miliony obyvatel), která možnost uspořádat kongres v roce 2024 nezískala, ale i Čína (s více než 1.360 miliony obyvatel) jsou příklady zemí, kde nové univerzity s akreditovanými magisterskými i doktorskými programy v oboru psychologie vznikají jako „houby po dešti“ a právě tak se nesmírně rychle rozvíjejí obory aplikované psychologie. Jenom pro zajímavost si dovoluji zmínit se o maďarské kolegyni, která jezdí již léta pravidelně v létě přednášet vývojovou psychologii do Šanghaje. Americká psychologie se v rozvoji psychologie ve východní Asii pochopitelně silně angažuje.

Bývalé Československo se stalo členem IUPsyS již v roce 1963. Jeho členství bylo po rozpadu společného státu oficiálně ukončeno v roce 1994 a samostatná Česká republika byla do IUPsyS

přijata v roce 1996 a Slovenská republika v roce 1998. Třicátého prvního mezinárodního psychologického kongresu v Jokohamě, ani jednání zástupců jednotlivých členských zemí IUPsyS, se slovenské kolegyně a kolegové bohužel nezúčastnili.

Příští – již 32. mezinárodní psychologický kongres se bude konat ve dnech 19. – 25. července 2020 v Praze. O tom bylo rozhodnuto již na 30. mezinárodním psychologickém kongresu, konaném ve dnech 22. – 27. 7. 2012 v Kapském Městě v Jihoafrické republice, kde českou psychologii zastupovali kromě delegátky v IUPsyS Martiny Klicperové-Baker i tehdejší předseda ČMPS kolega Jaroslav Šturma a místopředseda UPA ČR kolega Miloslav Šolc. Přípravy pražského kongresu v roce 2020 již probíhají. Bude to i jedinečná příležitost pro českou psychologii, pro všechny naše kolegyně a kolegy, včetně studentek a studentů psychologie, setkat se s těmi nejvýznamnějšími autoritami v jednotlivých psychologických oborech z celého světa.

V této souvislosti vděčně vzpomínám na 22. mezinárodní psychologický kongres v (z Prahy snadno dostupném) Lipsku v bývalé NDR, kam jsme se v roce 1980 s několika přáteli, také čerstvými absolventy studia psychologie, tenkrát vypravili starou Škodovkou. Bydleli jsme pochopitelně na studentských kolejích a intenzívně prožívali řadu setkání se světovými autoritami v oboru, které jsme do té doby znali jenom podle jmen na obálkách knih, které do tehdejšího Československa ze světa přicházely, zatímco my jsme do světa vyjet nemohli. Světový psychologický kongres takřikajíc „za humny“ byl velikou událostí. Za pouhé čtyři roky ho budeme mít doma, což je příležitost, která se s největší pravděpodobností v našich životech již nebude opakovat. Kongresy se konají každé čtyři roky, zemí, které by chtěly kongres upořádat, jsou desítky, takže je snadné si spočítat, že uspořádání dalšího mezinárodního psychologického kongresu u nás ještě v 21. století nepřipadá v úvahu.

Důležitější než vědní politika je však psychologie jako věda a profese. Kongresu se zúčastnilo 7.715 účastníků z 95 zemí, kteří se registrovali a zaplatili kongresový poplatek do 30. června a několik set dalších účastníků, především z Japonska, kteří se registrovali a zaplatili až na místě, celkem přibližně 8.000. Z nich 6.366 účastníků z 92 zemí předneslo 7.897 prezentací. Z nich bylo 193 prezentací z Afriky, 2.052 z Asie mimo Japonska, 3.076 z Japonska, 1.345 z Evropy, 165 z Latinské Ameriky a Karibiku, 160 ze zemí středního Východu, 706 ze severní Ameriky a 200 z Pacifiku. Někteří zájemci o kongres se sice předem registrovali, ale poplatek nezaplatili. Registrací on-line bylo 9.132 ze 114 zemí celého světa. Na kongres bohužel nepřijeli zástupci Turecka, kterým byla režimem účast údajně umožněna až na poslední chvíli v pátek 22. 7. odpoledne (slavnostní zahájení kongresu proběhlo v neděli večer a vědecký program začal v pondělí ráno), kdy už vrátili letenky a zrušili hotelové rezervace, a zástupci Nigérie, která je v analogické situaci, ale o kterou se sdělovací prostředky téměř nezajímají. Účastníci tak byli ochuzeni o 59 příspěvků z Turecka a 16 z Nigérie. Nejvíce účastníků – 3.076 – bylo z Japonska, následovala Čína s 906 účastníky, USA 559, Tchajwan 279, Německo 181, Austrálie 175, Velká Británie 168, Indie 158, Rusko 149, Kanada 147, Jihoafrická republika 145, Indonésie 144, jižní Korea 137, Hong Kong 132, Filipíny 99, z dalších 77 zemí nedosáhl počet účastníků stovky. Účast jistě zrcadlila skutečnost, že kongres se konal v Japonsku, nicméně země s velkou populací byly i výrazně početně zastoupeny a globalizace psychologie je tak zřejmá.

Na programu kongresu, který začal slavnostním zahájením v neděli 24. 7. večer a skončil slavnostním zakončením, spojeným s předáním štafety zástupcům české psychologie, v pátek 29. 7. pozdě odpoledne, zaznělo téměř osm tisíc odborných příspěvků z celé šíře základních i aplikovaných psychologických disciplín. Bohatý program zahrnoval mj. přednášku prezidenta IUPsyS Sathse Coopera, symposia prezidenta IUPsyS a generální sekretářky IUPsyS Ann Watts, přednášky laureátů ocenění IUPsyS, úvodní přednášku profesora Hiroshi Ishiguro z Osaky „Adaptation to teleoperated robots“, který účastníkům demonstroval na pódiu komunikaci s humanoidním robotem, vypadajícím jako jeho dvojník, 27 tzv. klíčových přednášek z jednotlivých

oblastí psychologie, které přednesli téměř výlučně účastníci ze severní Ameriky (13) a Evropy (11), zbývající 3 přednášky zástupci Japonska (2) a jiné asijské země (1), což se setkalo s kritikou především reprezentantů afrických zemí, zvláštní sympozium na téma kongresu „rozdílnost v souladu“, šest přednášek pro veřejnost, osmnáct sponzorovaných sympozií, sympozium města Jokohama, 123 „Invited Address“ čili zvaných příspěvků, 108 zvaných sympozií, 10 sympozií tzv. „vynořujících se psychologů“, sympozium mladých badatelů, zvaný příspěvek IAAP (International Association of Applied Psychology) na téma „globalizace a terorismus“, 13 zvaných sympozií IAAP na různá témata aplikované psychologie včetně etiky, symposia řazená do tzv. „Contributed Symposium“, tematické sekce, ústní prezentace, posterové prezentace a tzv. „Rapid Communication“ aneb „rychlá sdělení“ autorů, cítících potřebu něco naléhavého sdělit „tady a teď“. Symposia, tematické sekce, ústní i posterové prezentace byly rozříděny do deseti oblastí psychologie, které organizátoři považují za klíčové: 1. neurofyziologická psychologie, 2. kognitivní psychologie, 3. vývojová psychologie, 4. psychologie osobnosti, 5. sociální psychologie, 6. kulturní psychologie, 7. klinická psychologie, 8. aplikovaná psychologie, 9. teorie a metodologie, 10. obecná psychologie (chápaná velmi široce, výstižnější český název by byl „psychologie obecně“). Určité ozvláštnění programu představovaly posterové prezentace v japonštině a tzv. „rychlá sdělení“ v japonštině. Seznam jmen autorů příspěvků obsahuje více než 11 tisíc jmen, protože řada příspěvků měla více autorů.

Autorky a autoři z České republiky přednesli 19 tematicky pestrých příspěvků, včetně zvaného příspěvku (Invited Address) Martiny Klicperové-Baker „Psychology of Democracy: Paradoxes of democracy, social psychological preconditions for democracy, and current dilemmas“. Jeden společný příspěvek Aleny Slezáčkové přednesl indický spoluautor. Příspěvky českých autorek a autorů, jejichž názvy ponechávám v angličtině, v níž byly předneseny, uvádím v abecedním pořadí:

- Marek Blatný, Martin Jelínek, Vladimír Kebza: “Character strengths and their relation to Big Five personality traits”
- Daniel Heller: “History of cooperation of Czech psychology with Japanese psychology”
- Simona Hoskovcová: „Resilient factors in transitions from preschool to first grade“
- Simona Hoskovcová, Daniel Prokop: „Conflict communication in Czech families“
- Petr Houdek, Marek Vranka: „Pursuit of equity or control of pork barrel? Laboratory experiment in real and hypothetical public money allocation“
- Martina Hřebíčková: „Cultural orientation in Czech Vietnamese“
- Rajneesh Choubisa, Alena Slezáčková: „Mental Health Continuum - short form (MHC-SF): Psychometric harmony, divergence and deviations for Indian and Czech cultures“
- Eva Jarošová, Daniela Pauknerová, Kateřina Pubalová: „Authentic leadership, self-awareness, and managerial education programs“
- Vladimír Kebza, Marek Blatný, Martin Jelínek, Miloslav Kodl, Věra Kernová: „Knowledge and use of character strengths as a factor of mental well-being in adulthood“
- Martina Klicperová, Jaroslav Košťál: „Frustration and satisfaction in a post-communist democracy: Empirical assessments and interpretation in terms of Maslow’s hierarchy of needs“
- Martin Lukeš, Jan Zouhar: „Person-related factors influencing sales revenues of early-stage ventures: findings from a longitudinal study on entrepreneurs “
- Daniela Pauknerová, Eva Jarošová, Tereza Lhotanová: „Self-management skills and subjective well being among undergraduate university students“
- Marek Preiss, Tereza Mejzlíková, Jana Malináková: „Integrity, moral disengagement and other relevant conducts“
- Karel D. Riegel, Marek Preiss, Albert J. Ksinan, Pavel Harsa: „Discrimination capacity of the alternative DSM-5 model for personality disorders in scoring personality disorder types using maladaptive traits“

- Pavla Rymešová: „Driver behavior at railway level crossings. A study conducted within the Czech Republic“
- Iva Stuchlíková, Yvona Mazehoová: „Personal goals and self-determination during simulated flight to Mars“
- Iva Stuchlíková, Iva Žlábková, Alena Hospesová, Jana Kouřilová, Yvona Mazehoová: „Implementation of formative peer assessment in inquiry based elementary mathematics: the role of teacher’s needs and subjective theory of formative assessment“
- Miloslav Šolc, Michal Walter: „Industrial and organizational psychology in Central Europe“
- Štěpán Vymětal, Hedvika Boukalová, Claudia Schedlich, Barbara Juen, Robert Bering, Heir Trond, Eklikt Ask: „Disabled people in disasters - EC project „EUNAD-implementation“.

Novou událostí bylo udělení ceny profesora Jiřího Hoskovce, který dlouhá léta spolupracoval s japonskými psychology, především v oblasti hypnózy, sugesce, autogenního tréninku, ale i v dalších oblastech svého zájmu, jako byla dopravní psychologie. Cenu Jiřího Hoskovce (Jiří Hoskovec Award) ustanovila Českomoravská psychologická společnost a budeme o ní ještě blíže informovat. Letos ji – za významný příspěvek k česko-japonské spolupráci – obdržel na závěr kongresu vynikající japonský bohemista, překladatel děl T. G. Masaryka, K. Čapka, V. Havla a B. Hrabala, profesor Tatsuo Ishikawa, který v současné době dokončuje česko-japonský digitální slovník. Profesor Ishikawa vyjádřil při předání ceny své přesvědčení, že tento slovník bude přispívat i k rozvoji japonsko-českých vztahů. Věřím, že k nim přispěla i účast devatenácti českých psycholožek a psychologů na 31. mezinárodním psychologickém kongresu v Jokohamě.

O autorovi:

PhDr. Daniel Heller je předsedou Českomoravské psychologické společnosti a současně zástupcem ČMPS na valném shromáždění IUPsyS. Je výkonným redaktorem časopisu Československá psychologie a vyučuje psychologii na katedrách psychologie FF UK a PEF ČZU v Praze.

Heller, D. (2016). Zpráva o 31. mezinárodním psychologickém kongresu v Jokohamě. *E-psychologie* [online], 10(2), 50-53. Dostupné z http://e-psycholog.eu/pdf/heller_zp.pdf